

Οι οικουμενικές προκλήσεις του 21ου αιώνα

Κάθε εποχή έχει τις προκλήσεις της, ε-
μείς οι "τριτογενήτες" ζήσαμε μέχρι
τώρα, αρκετές και διερωτώμαι ποιες άραγε θα εί-
ναι οι προκλήσεις του 21ου αιώνα;
Απ' ό,τι φαίνεται είναι πολύ δύσκολο να ανιχνεύ-
σει κανείς, πόσω μάλλον να προβλέψει τι πρόκει-
ται να γίνει.

Παλαιότερα ήταν σχεδόν ασφαλές να ακολου-
θείς τις συμβουλές των μεγαλύτερων, γιατί ήξε-
ραν καλά τον κόσμο και ο κόσμος άλλαζε με α-
ργούς ρυθμούς. Όμως ο 21ος αιώνας φαίνεται ή-
δη ότι θα είναι διαφορετικός λόγω της επιταχυ-
νόμενης ροής αλλαγών και κανείς δεν είναι σί-
γουρος αν αυτά που λένε οι γεροντότεροι είναι
όντως σοφές συμβουλές βασισμένες στην εμπει-
ρία ή ξεπερασμένες αντιλήψεις.

Όπως μέχρι τώρα διαφαίνεται, τρεις θα είναι οι
κυριότερες προκλήσεις της νέας εποχής, που
καλείται να αντιμετωπίσει η ανθρωπότητα και να
αξιοποιήσει προς όφελος του κοινωνικού συνό-
λου: η πυρηνική, η οικολογική και η τεχνολογική.

Πυρηνική πρόκληση

Την πυρηνική πρόκληση την έχω βιώσει βαθιά
στο πετόι μου, καθώς έτυχε, στις αρχές της δε-
καετίας του '60, να εργαστώ στην ανάπτυξη ενός
ατομικού αντιδραστήρα της Siemens. Το αντι-
κείμενό μου ήταν να υπολογίζω σαν μηχανολό-
γος, τις θερμικές τάσεις του καλύμματος του α-
ντιδραστήρα, που ήταν ένα ελλειπτικό δοχείο
δυσόμοιο με τρία μέτρα διάμετρο και έξι μέτρα ύ-
ψος. Το κάλυμμα είχε μερικές τρύπες από τις ο-
ποίες ανεβοκατέβαιναν ράβδοι που ρύθμιζαν την
παραγωγή του αντιδραστήρα.

Ήταν πολύ δύσκολο, με πολλές άγνωστες πα-
ραμέτρους και επικινδυνότητα, γιατί σε χρόνο
μερικών δευτερολέπτων μπορούσε ο αντιδρα-
στήρας να εκραγεί και να απελευθερωθεί ενέρ-
γεια ικανή να καταστρέψει τα πάντα. Ήμουν ανή-
συχος και αρκετές φορές έβλεπα εφιάλτες στον
ύπνο μου, γι' αυτό και σύντομα παραιτήθηκα.

Μάλιστα στους φίλους που
με ρωτούσαν, έλεγα το αστείο με το αεροπλάνο,
όπου μια jet set κυρία καθόταν δίπλα σε έναν επι-
βάτη, ο οποίος κατά τη διάρκεια της πτήσης ήταν
όλο και πιο ανήσυχος. Η κυρία του έλεγε "τι φο-
βάστε, εγώ χρησιμοποιώ το αεροπλάνο σαν ταξί
και οι πιθανότητες να φτάσουμε στον προορισμό
μας είναι 99.999...%, τέλος πάντων τι δουλειά
κάνετε;". Και ο ανήσυχος επιβάτης της απάντη-
σε: "είμαι μηχανικός αεροσκαφών".

Όσον αφορά στα μεμονωμένα ατυχήματα, έ-
χουν συμβεί με τραγικές επιπτώσεις αλλά δεν κα-
τέστρεψαν όλο τον κόσμο.

**Αυτό που με προβληματίζει, και μάλλον δεν εί-
μαι ο μόνος, είναι οι πυρηνικοί πύραυλοι στα
χέρια των δικτατόρων.**

Μέχρι τώρα, η δοκιμασία των πυρηνικών δεν έ-
βλαψε ανεπανόρθωτα την ανθρωπότητα. Οι πυ-
ρηνικές δυνάμεις του πλανήτη, Αμερική, Ρωσία,
Ευρώπη και Κίνα, άλλαξαν τον τρόπο με τον ο-
ποίο διεξαγόταν επί χιλιετίες η γεωπολιτική, ο
Ψυχρός Πόλεμος τελείωσε σχετικά αναίμακτα
και μια νέα διεθνής παγκόσμια τάξη δημιούργη-
σε μια εποχή πρωτοφανούς ειρήνης. Δεν απο-
φεύχθηκε απλώς ο πυρηνικός πόλεμος, αλλά
μειώθηκαν οι πόλεμοι κάθε είδους.

Από το 1945 και μετά, ελάχιστα χώρες έχουν
αλλάξει σύνορα με πολιτικές επιθετικότητας και
οι περισσότερες χώρες δεν χρη-
σιμοποιούν τον πόλεμο σαν στα-
θερό εργαλείο της πολιτικής.

Γράφει ο
Βύρων Τομάζος
Μηχανολόγος,
Απόφοιτος Πολυτεχνείου
Μονάχου
e-mail: btomazos@
gmail.com

**Το 2016 παρά τους πολέμους που ξέ-
σπασαν στη Συρία, την Ουκρανία και
αλλού, λιγότεροι άνθρωποι έχασαν τη
ζωή τους από ανθρώπινη βία παρά από
τροχαία δυστυχήματα, από παχυσαρ-
κία ή από αυτοκτονίες. Αυτό πιθανόν
είναι το πιο σπουδαίο πολιτικό και ηθι-
κό επίτευγμα της εποχής μας.**

Δυστυχώς, ως φαίνεται, έχουμε συνηθί-
σει σε τέτοιο βαθμό το επίτευγμά μας,
που το θεωρούμε αυτονόητο.

Θεωρώ ότι αυτός είναι και ο λόγος που
οι άνθρωποι συνεχίζουν να παίζουν με τη
φωτιά. ΗΠΑ και Ρωσία ουσιαστικά έχουν
μπει σε έναν νέο κύκλο εξοπλισμών, την
ώρα που και άλλες χώρες επιθυμούν να

εισέλθουν στο «πυρηνικό κλαμπ». Ενδεικτική της τάσης για
κλιμάκωση των εξοπλισμών είναι η σταδιακή αποχώρηση,
κυρίως των ΗΠΑ, από διάφορες συνθήκες για τον περιορισμό
των εξοπλισμών και ο σχεδιασμός νέων μηχανών
ολοκληρωτικής καταστροφής, που απειλούν να ακυρώσουν τα
κέρδη των τελευταίων δεκαετιών και να οδηγήσουν εκ νέου την
ανθρωπότητα στο αδιέξοδο του πυρηνικού ολέθρου. Στο
μεταξύ, ο κόσμος έχει επαναπαυτεί και δεν α-
νησυχεί για ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

Όσο οι χώρες γνωρίζουν πώς να εμπλουτίζουν το ουράνιο, προ-
κειμένου να επιβιώσουν πρέπει η αποτροπή ενός πυρηνικού πο-
λέμου να έχει προτεραιότητα σε σχέση με τα συμφέροντα κάθε
επιμέρους χώρας.

Οι εμπορούμενοι από εθνικιστικές αρχές, που φωνάζουν «πρώ-
τα η χώρα μας!», θα πρέπει να αναρωτηθούν αν η ίδια η χώρα
τους, μπορεί να προστατέψει ακόμα και τον ίδιο της τον εαυτό
από την πυρηνική καταστροφή, αν δεν προστατεύεται από ένα
υγιές σύστημα διεθνούς συνεργασίας.

Οικολογική πρόκληση

Σαν να μην έφτανε η απειλή ενός πυρηνικού πολέμου, ήδη από
τώρα, και σίγουρα μέσα στις επόμενες δεκαετίες, η ανθρωπότη-
τα θα αντιμετωπίσει μία ακόμα απειλή για την ύπαρξή της, που
δεν την είχε απασχολήσει μέχρι περίπου το 1964: την οικολογι-
κή καταστροφή.

Με το θέμα έχω ασχοληθεί σε πολλά άρθρα μου λόγω της επι-
καιρότητας και της σημασίας.

Οι άνθρωποι αποσταθεροποιούν την παγκόσμια βιόσφαιρα με
ποικίλους τρόπους. Αντλούν ολόένα και περισσότερες πρώτες
ύλες από το περιβάλλον επιστρέφοντάς του τεράστιες ποσότη-
τες αποβλήτων, δηλητηριάζοντας έτσι τη σύσταση του εδά-
φους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας.

Το ανθρώπινο είδος υπάρχει στη γη εκατοντάδες χιλιάδες χρό-
νια κι έχει επιβιώσει σε εποχές παγετώνων και θερμές περιό-
δους. Όμως η γεωργία, οι πόλεις και οι σύνθετες κοινωνίες υ-
πάρχουν μόλις τα τελευταία δέκα χιλιάδες χρόνια. Αυτή την πε-
ρίοδο, που ονομάζεται Ολόκαινος, το κλίμα της γης ήταν σχετι-
κά σταθερό. Κάθε παρέκκλιση από αυτή τη σταθερότητα, θα
φέρει τους ανθρώπους αντιμέτωπους με τεράστια και
πρωτόγνωρα προβλήματα. Φανταστείτε ένα ανοιχτό πείραμα
με δισεκατομμύρια κόσμοι σε ρόλο πειραματοζώων. Ακόμα κι
αν τελικά ο ανθρώπινος πολιτισμός μπορούσε να αντεπεξέλθει
στις δυσκολίες, ποιος μπορεί να υπολογίσει πόσες θα είναι οι
απώλειες σε αυτή τη διαδικασία της προσαρμογής;

Το εφιαλτικό αυτό πείραμα έχει ήδη ξεκινήσει. **Αντίθετα με τον
πυρηνικό πόλεμο, που θεωρείται μια μακρινή πιθανότητα, οι
επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής είναι ήδη ορατές και όλο
και πιο συχνές.** Όλοι πλέον συμφωνούν ότι οι ανθρωπογενείς
δραστηριότητες, και ειδικότερα αυτές που συνδέονται με τις εκ-
πομπές αερίων του θερμοκηπίου, όπως το διοξείδιο του άνθρα-
κα, αλλάζουν με ταχείς ρυθμούς το κλίμα της γης. Κανένας δεν
μπορεί να προβλέψει με ασφάλεια πόσο διοξείδιο του άνθρακα
μπορεί να συνεχίσει να διαφεύγει στην ατμόσφαιρα μέχρι να συ-
ντελεστεί μια ανεπανόρθωτη καταστροφή. Οι πιο πρόσφατες ε-
πιστημονικές μελέτες κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου και ε-
πισημαίνουν ότι αν τα αέρια του θερμοκηπίου δεν μειωθούν ση-

μαντικά την επόμενη 20ετία, θα είναι δύσκολο να περιοριστούν
οι επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος εντός ασφαλών ορίων.
Αν η μέση παγκόσμια θερμοκρασία αυξηθεί περισσότερο από 2
βαθμούς Κελσίου, το σενάριο αγγίζει τα όρια της επιστημονικής
φαντασίας: επέκταση των ερήμων, εξαφάνιση των παγετώνων,
άνοδος της στάθμης των ωκεανών και συχνή εμφάνιση ακραίων
καιρικών φαινομένων, όπως κυκλώνες και τυφώνες. Οι δραματι-
κές αυτές συνέπειες θα επηρεάσουν αρνητικά την αγροτική πα-
ραγωγή, μεγάλες εκτάσεις θα πλημμυρίσουν, και εκατομμύρια
άνθρωποι θα πάρουν τον δρόμο της προσφυγιάς.

Ο εθνικιστικός απομονωτισμός σχετίζεται περισσότερο με την
κλιματική αλλαγή παρά με τον πυρηνικό πόλεμο. Ένας πόλεμος
με χρήση πυρηνικών όπλων θα μπορούσε να καταστρέψει όλες
τις χώρες, επομένως όλες οι χώρες έχουν συμφέρον να τον α-
ποσοβήσουν. Όμως, η άνοδος της θερμοκρασίας του πλανήτη,
θα έχει μάλλον διαφορετικό αντίκτυπο σε κάθε χώρα. Κάποιες
μπορεί και να βγουν κερδισμένες. Για παράδειγμα, η Ρωσία α-
νησυχεί λιγότερο για την άνοδο της στάθμης των ωκεανών, γι-
ατί έχει πολύ μικρότερο μήκος ακτογραμμών απ' ό,τι η Κίνα ή το
Κιριμπάτι. Η άνοδος της θερμοκρασίας πιθανόν να ερημώσει το
Τσαντ, όμως θα μπορούσε επίσης να μεταβάλει τη Σιβηρία σε σι-
τοβολώνα του κόσμου. Επίσης, οι ελεγχόμενοι από τη Ρωσία θα-
λάσσιοι δρόμοι της Αρκτικής, καθώς λιώνουν οι πάγοι στο βορ-
ρά, μπορεί να εξελιχθούν σε κρίσιμες αρτηρίες για το παγκόσμιο
εμπόριο και η απομονωμένη χερσόνησος της Καμπότζας να γί-
νει παγκόσμιο σταυροδρόμι στη θέση της Σιγκαπούρης.

Τεχνολογική πρόκληση

Η τεχνολογική αποσταθεροποίηση είναι μία ακόμη απειλή για
την ύπαρξή μας στον 21ο αιώνα. **Η συγχώνευση της τεχνολο-
γίας της πληροφορίας με τη βιοτεχνολογία θέτει τις μεγαλύ-
τερες προκλήσεις, που έχει αντιμετωπίσει ποτέ η ανθρωπό-
τητα.** Πώς διατηρείται κάποια ελευθερία επιλογής όταν μας πα-
ρακολουθούν τα Μεγάλα Δεδομένα; Ποια μορφή θα έχει το αυ-
ριανό εργασιακό περιβάλλον, μετά τη δίδυμη επανάσταση της
τεχνολογίας της πληροφορίας και της βιοτεχνολογίας; Είναι κο-
ντά ένας νέος παγκόσμιος πόλεμος; Ποιος κυριαρχεί στον κό-
σμο, η Δύση, η Κίνα ή το Ισλάμ; Τι θα γίνει με την τρομοκρατία;
Μπορεί ο εθνικισμός να απαντήσει σε αυτά τα ερωτήματα; Η α-
πάντηση είναι όχι, δεν μπορεί. Όπως με την κλιματική αλλαγή, έ-
τσι και με την τεχνολογική αποσταθεροποίηση, το κάθε κράτος
ξεχωριστά δεν μπορεί να αντιμετωπίσει την απειλή. Αφού η έ-
ρευνα και η ανάπτυξη δεν αποτελεί μονοπώλιο μιας συγκεκριμέ-
νης χώρας, ακόμα και μια υπερδύναμη όπως οι ΗΠΑ, δεν μπορεί
να θέσει όρια από μόνη της. Αν η κυβέρνηση των ΗΠΑ πάρει μια
απόφαση στα πλαίσια της βιοηθικής, π.χ. απαγορεύσει τη γενετι-
κή τροποποίηση ανθρώπινων εμβρύων, κανείς δεν μπορεί να υ-
ποχρεώσει τους Κινέζους να κάνουν το ίδιο. Πολύ περισσότερο,
αν τα αποτελέσματα δίνουν στην Κίνα στρατιωτικά ή οικονομικά
πλεονεκτήματα, οι ΗΠΑ θα αναθεωρήσουν την απόφασή τους.
Ειδικά σε ένα ανταγωνιστικό παγκόσμιο περιβάλλον, ακόμα και
ένα κράτος να αποφασίσει να ακολουθήσει έναν δρόμο υψηλού
τεχνολογικά κινδύνου και μεγάλου οφέλους, όλοι οι υπόλοιποι
θα κάνουν το ίδιο γιατί κανείς δεν θέλει να υπολείπεται. **Για να
αποφύγει η ανθρωπότητα μια τέτοια καταστροφική πορεία,
θα πρέπει να αναπτύξει και να φανεί πιστή σε μια παγκόσμια
συνεργασία.**

Επίσης ένα άλλο θέμα που τίθεται, είναι ότι ενώ ο πυρηνικός
πόλεμος και η κλιματική αλλαγή απειλούν τη συνέχιση και την
ποιότητα της ζωής στον πλανήτη, οι νέες τεχνολογίες αγγίζουν
θέματα ηθικής και θρησκευτικών πεποιθήσεων και ενώ είναι κοι-
νή πεποίθηση η αποφυγή του πυρηνικού πολέμου και η οικολο-
γική καταστροφή, οι γνώμες διαφέρουν όταν τίθενται θέματα
τεχνητής νοημοσύνης και χρήσης της γενετικής μηχανικής.
Έτσι καταλήγουμε αβίαστα στο συμπέρασμα ότι είναι άμεση
ανάγκη η ανθρωπότητα να επινοήσει και να εφαρμόσει κοινής
αποδοχής ηθικούς κανόνες, αν δεν θέλουμε να επιστρέψουμε
στην εποχή του Φρανκενστάιν.

Ως προς την επινοήση και την εφαρμογή τέτοιων ηθικών κα-
νόνων, ο εθνικισμός υστερεί κυρίως λόγω έλλειψης φαντασίας.
Οι εθνικιστές είναι σταθερά προσανατολισμένοι στις διεκδική-

σεις εδαφών που μπορεί να διαρκέσουν αιώνες.

Σήμερα η επιστήμη εγκαινιάζει την εποχή της ανόργανης ζωής που διαμορφώνεται βάσει ευφυούς σχεδιασμού, σε αντίθεση με την οργανική ζωή που επί 4 δισεκατομμύρια χρόνια εξελίσσεται βάσει της φυσικής επιλογής.

Όπως οι αρχαίες φυλές στον Νείλο, σήμερα όλοι οι λαοί ζουν στις όχθες ενός παγκόσμιου ποταμού πληροφοριών, επιστημονικών ανακαλύψεων και τεχνολογικών καινοτομιών, ο οποίος είναι προϋπόθεση για την ευημερία μας και ταυτόχρονα απειλή για την ύπαρξή μας. **Για να συνεχίζουν να ζουν αρμονικά, όλα τα έθνη, στις όχθες αυτού του ποταμού, πρέπει να συνεργαστούν.**

Η ενωμένη Ευρώπη αποτελεί ένα θετικό πρότυπο για τον υπόλοιπο κόσμο. Το παράδειγμά της αποδεικνύει ότι τα εθνικά χαρακτηριστικά αποτελούν πλούτο για όλους τους υπόλοιπους λαούς και ο πατριωτισμός, ως αίσθημα αγάπης σε μια πατρίδα, μπορεί να υμνεί τη μοναδικότητα κάθε έθνους.

Όμως αν επιθυμούμε να προχωρήσουμε όλοι μαζί, είναι ανάγκη να αποδεχθούμε ότι ο πατριωτισμός μας πρέπει να συμπορεύεται με τις υποχρεώσεις μας έναντι της παγκόσμιας κοινότητας.

Καθένας πρέπει και μπορεί να είναι πιστός στην οικογένεια, στους συγγενείς, στη δουλειά του, στο έθνος του· γιατί σε αυτά να μην προστεθεί και η ανθρωπότητα; Είναι γεγονός ότι οι πολλές δεσμεύσεις οδηγούν σε αναπόφευκτες συγκρούσεις, αλλά αυτή είναι η πρόκληση. Ποιος είπε ότι η ζωή είναι εύκολη; Τους προηγούμενους αιώνες δημιουργήθηκαν άρρηκτοι εθνικοί δεσμοί, καθώς οι άνθρωποι έρχονταν αντιμέτωποι με προβλήματα και ευκαιρίες εκτός των εθνικών συνόρων. Σήμερα έχουμε ανάγκη ενός ανοίγματος από το τοπικό στο παγκόσμιο, καθώς τα ζητήματα που τίθενται είναι παγκόσμια και οι εθνικοί δεσμοί δεν είναι δυνατόν να τα διαχειριστούν. **Επιστήμη, οικονομία, οικολογία είναι κάποια από τα παγκόσμια θέματα, που ξεφεύγουν από τα στενά όρια μια εθνικής πολιτικής και για να προχωρήσουμε πρέπει ή να τα αποπαγκοσμιοποιήσουμε, ή να παγκοσμιοποιήσουμε την πολιτική μας.** Εφόσον το πρώτο είναι μία ουτοπία, η παγκοσμιοποίηση της πολιτικής μας είναι η μόνη ρεαλιστική λύση.

Παρότι κάποιοι μπορεί να θεωρούν ότι πατριωτισμός και οικουμενισμός αντιφάσκουν μεταξύ τους, εντούτοις κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει. Πατριωτισμός δεν σημαίνει αντίθεση και μίσος προς οτιδήποτε ξένο. Σημαίνει αγάπη και φροντίδα για την πατρίδα σου και στον 21ο αιώνα αυτό συνεπάγεται συνεργασία με τους ξένους. **Επομένως σήμερα οι πραγματικοί εθνικιστές είναι οι οπαδοί του οικουμενισμού.**

Αυτή η άποψη δεν συνάδει φυσικά με την εγκαθίδρυση μιας παγκόσμιας κυβέρνησης. Λέγοντας παγκοσμιοποίηση της πολιτικής εννοούμε ότι μια εθνική πολιτική πρέπει να δίνει έμφαση στα παγκόσμια προβλήματα και συμφέροντα.

Προς μια παγκόσμια συνεργασία

Ανοιχτοί διακρατικοί δρόμοι, στέρεες γέφυρες και πολύβουα αεροδρόμια αντικατέστησαν τα ψηλά τείχη, τις βαθιές τάφρους και τα συρματοπλέγματα κι όμως υπάρχει ακόμη πολύς δρόμος για μια παγκόσμια συνεννόηση.

Η ελεύθερη επιχειρηματικότητα ξεπέρασε τους οικονομικούς περιορισμούς. Οι άνθρωποι έμαθαν να σκέφτονται ανοιχτά αντί να υπακούν τυφλά σε μισαλλόδοξες δοξασίες και κοντόφθαλμες παραδόσεις. Οι ρεαλιστές παραδέχονται ότι ο δρόμος είναι ακόμα μακρύς και τα εμπόδια πολλά. Πολλοί λαοί βασανίζονται ακόμα από τυραννικά καθεστώτα, βία, φτώχεια, ασθένειες, έλθειψη εκπαίδευσης. Η ελευθερία των λαών, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ελεύθερη διακίνηση ανθρώπων, ιδεών και αγαθών είναι κάποιες από τις λύσεις που θα βοηθήσουν στο ξεπέρασμα αυτών των προβλημάτων.

Τα κράτη που θα επιλέξουν αυτή την πορεία, θα αφήσουν νωρίτερα πίσω τους τα προβλήματα. **Όσοι αντιστέκονται και εμμένουν σε αναχρονιστικές πρακτικές, καταδικάζουν τους λαούς τους να υποστούν οδυνηρές συνέπειες.** Μπορεί να περάσει καιρός, αλλά δεν είναι απίθανο χώρες όπως η Βόρεια Κορέα, το Ιράν ή το Ελ Σαλβαδόρ να μεταμορφωθούν σε Δυτικά κράτη.

Η κρίση που βιώνουμε ακόμα λόγω της πανδημίας, υπογράμμισε με έμφαση ότι καμία οικονομία δεν μπορεί να επιβιώσει αυτόνομα, εκτός παγκόσμιου εμπορικού δικτύου και ότι τα εθνικά σύνορα είναι αδύναμα να προστατέψουν τους λαούς από τα παγκόσμια προβλήματα. **Τα εμβόλια κατά του κορωνοϊού είναι η πιο πρόσφατη απόδειξη ότι οι λύσεις θα προέλθουν από την επικοινωνία και τις συνεργασίες.**

Ο Yuval Noah Harari στο βιβλίο του 21 μαθήματα για τον 21ο αιώνα, προτείνει ένα τεστ τεσσάρων ερωτήσεων στους πολιτικούς που ζητάνε την ψήφο μας. Απευθύνεται βέβαια στους ψηφοφόρους των μεγάλων Δυτικών κρατών, αλλά έχει ενδιαφέρον για όλους.

• Αν εκλεγείτε, τι μέτρα θα πάρετε για να περιοριστούν οι κίνδυνοι ενός πυρηνικού πολέμου ;

• Τι μέτρα θα πάρετε για να περιοριστούν οι κίνδυνοι της κλιματικής αλλαγής ;

• Τι μέτρα θα πάρετε για τη ρύθμιση αποσταθεροποιητικών τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη και η γενετική μηχανική; Και τέλος,

• Πώς βλέπετε τον κόσμο το 2040; Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το χειρότερο δυνατό σενάριο και ποιο το όραμά σας για το καλύτερο δυνατό ;

Αν κάποιοι πολιτικοί δεν καταλάβουν τις ερωτήσεις σας ή αν μιλάνε συνεχώς για το παρελθόν, χωρίς να είναι ικανοί να παρουσιάσουν ένα ουσιαστικό όραμα για το μέλλον, μην τους ψηφίσετε.

Πηγές: Μπαρμπα-Google, 21 μαθήματα για τον 21ο αιώνα, Harari Yuval Noah, TIME, Bloomberg